

Uit te spreken tekst

Dank u voorzitter
Geachte leden van de commissie

Veel dank voor de uitnodiging bij deze rondetafel. Namens de NVVK, de branchevereniging voor financieel hulpverleners, neem ik u graag mee in ons perspectief op deze wet.

De NVVK is de branchevereniging voor alle financieel hulpverleners. We vertegenwoordigen publieke en private organisaties die vanuit een veelal wettelijk kader schuldhulpverlening, bewindvoering of begeleiding bieden bij financiële zorgen en problematische schulden. Onder onze leden zijn ook alle 26 sociale banken van Nederland die kredieten verstrekken aan mensen die vaak geen toegang hebben tot de reguliere kredietmarkt. Met behulp van saneringskredieten, verstrekt door deze kredietbanken, geven we mensen weer perspectief op een schuldenvrij bestaan. Dat laatste doen we in samenspraak met schuldeisers waarmee we ook zogenaamde convenantafspraken maken.

Zoals gezegd zijn we blij dat we ons perspectief op deze wet mogen schetsen. Ons perspectief is breder dan alleen deze implementatiewet of 'Buy now pay later' als nieuw fenomeen. De richtlijn uit Europa is feitelijk ook breder dan onze implementatiewet, en onze branche is zowel probleemoplosser als ook een bijzondere kredietverstrekker. Wij zien de gevolgen van problematische schulden en de lange termijn-effecten daarvan in de praktijk (ook het IBO-rapport uit 2024 geeft aan wat de gevolgen van schulden zijn).

Tot slot van deze inleiding: deze richtlijn vormt wat ons betreft ook de basis voor een nieuwe werkwijze voor schuldhulpverleners.

'Schuldadviesdiensten'

Om daarmee te beginnen: een onderdeel van de richtlijn dat tot nu toe in Nederland onderbelicht is gebleven is: het verplicht opzetten van laagdrempelige 'schuldadviesdiensten'. Daarvan heeft het kabinet richting Europa aangegeven dat we al voldoen in Nederland, en die gedachte kunnen we volgen. Met de Wet gemeentelijke schuldhulp is dat immers geborgd.

Maar goed om hier vast te stellen - en iets om blij mee te zijn- dat er straks in heel Europa schuldadviesdiensten worden opgezet. Onze Europese samenwerking in het European Consumers in Debt Network (ECDN) maakt dat wij al langer pleiten voor een Europese ondergrens voor de inrichting van een vorm van schuldhulp. Die komt er nu.

De hulp kan bestaan uit economische, juridische en sociaal/psychologische bijstand. Die laatste laat zich in de Nederlandse ontwikkeling vertalen onder 'begeleiding om terugval te voorkomen'. Begeleiding is een term die in de wetgeving rondom schuldhulpverlening nu nog niet voorkomt, maar wel een basis heeft in de bestuurlijke afspraken rondom de basisdienstverlening voor schuldhulpverlening.

We roepen de Kamer op om die drieslag voor de inrichting van hulpverlening (economisch, juridisch en psychologisch) in het achterhoofd te houden bij de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening die naar verwachting later in 2026 op uw agenda komt.

Sociale banken

De positie van onze eigen kredietbanken, de grondleggers van onze branchevereniging, is in de wetgeving niet nader uitgezonderd. De kredietbanken beschikken over een algemene uitzondering binnen de Wft. Die uitzondering heeft te maken met hun maatschappelijke taak. Door toenemende wet- en regelgeving rijst steeds weer de vraag of het ontbreken van die uitzondering in uw wetsvoorstel onze branche zal beïnvloeden. Door het ministerie zijn enigszins geruststellende woorden opgenomen. Onze leden zijn immers geen commerciële partijen en waken er juist voor dat mensen altijd toegang houden tot mogelijkheid om geld te lenen om in het uiterste geval schulden te saneren.

Toch roepen we uw Kamer op de uitzonderingspositie van gemeentelijke kredietbanken zekerheidshalve te bekrachtigen zodat hierover geen misverstanden ontstaan.

Blij met de samenwerking maar zorgen voor de toekomst

De NVVK maakt betaal- en procesafspraken met schuldeisers via convenanten. Zo werken we effectief samen en krijgen schuldeisers waar ze recht op hebben. Ook partijen als Klarna, Riverty en Billink sloten zo'n convenant met ons. Met Bol werken we op een andere manier goed samen. Dat scheelt een hoop onderhandelen wanneer de problemen toch al zo complex zijn. De samenwerking tussen schuldeisers en hulpverleners is dus goed, dat mag ook wel eens gezegd worden. Met behulp van de convenanten regelen onze leden situaties waarin de problemen al torenhoog zijn: gemiddeld brengen mensen nog steeds 38.000 euro aan schuld mee als ze zich bij ons melden.

Een punt van kritiek is: zolang deurwaarders nog betrokken zijn of in de aanloop naar problematische schulden zien we nog wel excessen van stevige incasso. Daarnaast zijn er schuldeisers die in dat voortraject weinig onderscheid maken tussen niet-lukkers en niet-willers.

Wij maken ons zorgen over het ontstaan van een nieuwe groep mensen met problematische schulden. In een ver verleden was misschien overkreditering een belangrijke oorzaak van schulden, de afgelopen jaren zien we vooral 'overlevingsschulden'. Achterstanden bij het terugbetalen van toeslagen, bij het betalen van vaste lasten en andere noodzakelijke uitgaven domineren de schuldenportefeuilles.

We horen uit de branche alarmerende geluiden van schuldhulpverleners over veranderingen in de lijst van veelvoorkomende schuldeisers. Met name bij jongeren is krediet en daarmee het risico op overkreditering aan het normaliseren. Daarom vinden wij het goed om alle commerciële leningen te registreren, maar wel met een kortere bewaartermijn van de registratie, dit ter voorkoming van een eindelijk 'kruisje achter je naam'.

Het feit dat kredietverstrekkers actief gaan wijzen op hulp wanneer betaling uitblijft stemt ons positief. Maar uit onderzoek weten we ook dat in een brief wijzen op hulp niet per se leidt tot een

hulpvraag. Een persoonlijke benadering, een warme doorverwijzing of een ervaringsverhaal uit je omgeving leidt veel vaker tot het accepteren van een hulpaanbod. De verwijzing door kredietverstrekkers dreigt een papieren tijger te worden tenzij we inzetten op een landelijke aanmeldknop en daarmee direct schuldenrust kunnen creëren.

Bereik vergroten is nl. een van de grootste opgaven van de branche. Bereik neemt ook alleen maar toe als de ervaring van een hulpvrager positief is, en als je na een hulptraject je geldzorgen ook echt achter je kunt laten.

Waar we daarom ook voor moeten waken is de gevolgen van langdurige registratie en een 'computer says no'-reactie wanneer ex-hulpvragers hun leven weer op de rit hebben en behoefte hebben aan een hypotheek of andere vorm van financiering. Door tussenpersonen wordt nu te vaak geëist dat registraties eerst worden weggepoetst. De discussie over een nieuw en proportioneel stelsel van registratie en ook de daarbij behorende redelijke bewaartermijn is formeel geen discussiepunt maar wordt (pas) besproken bij de Wet Stelsel kredietregistratie.

Daarom verzoeken we de Kamer om niet alleen te kijken naar de kansen die deze wet op de korte termijn biedt in het kader van bescherming van de consument maar ook de wet stelsel Kredietregistratie prioriteit te geven.

Tot slot

Implementatietijd en inregelvermogen is een belangrijk onderwerp vandaag voor de partijen in deze branche. De professionals in onze branche hebben de afgelopen jaren laten zien veerkrachtig te zijn en te kunnen omgaan met ad hoc-veranderingen vanuit de wetgever. De halvering van de saneringstermijn, van 36 naar 18 maanden, leverde veel vragen op, maar na de hobbelige start ontstond er al snel een 'can do'-mentaliteit. Het goed implementeren kost wel altijd de nodige tijd in de uitvoering.

Deze richtlijn vormt wat ons betreft ook een nieuwe start, waarbij de bescherming van de hulpvrager voorop staat. Onze branche werkt er graag aan mee om dit beginsel in de praktijk handen en voeten te geven.

Ik dank u voor uw aandacht.